

In memoriam Donáth László

1955–2024*

■ RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Az első szabad választások évében jártunk. Barátomat, Bartha Istvánt épp akkor távolították el a teológiáról, mert nem volt hajlandó újraírni egy szemináriumi dolgozatot; a dékán a püspökhöz fordult az ügyben, aki hivatalosan felszólította, hogy törölje Bartha Istvánt a hallgatók sorából. Én a már végzős Kardos Tamással felvettem egy sátrat a főépület előtt, és éhségsztrájkba kezdtünk. Sorra érkeztek az idősebb lelkészek, hogy elmondják, mit kellene tennünk. Donáth László is megjelent. Én akkor találkoztam vele először. Istvánnak ő volt Miskolcon a lelkésze. Odaállt barátjával, Bízik Lászlóval együtt István elé, majd – miközben megigazította a gallérját – így szólt: „Most írsz egy bocsánatkérő levelet a püspöknek...” Pisti elküldte őt melegebb éghajlatra. De László már akkor politikusként gondolkodott: hogyan lehetne mielőbb elsimítani egy országos botrányt.

A következő emlékem egy általunk, teológusok által szervezett önképzőkör, melyre elhívtuk Donáth Lászlót. Júdásról beszélt és arról, hogy ha Júdás nem üdvözl, akkor neki az egész dolog, egyházastól, mindenestől kérdésessé válna. Ez a megnyilvánulása – a maga határozottságával – nagy hatással volt rám. Majd néhány évre rá azzal okozott nekem meglepetést, hogy parlamenti képviselőként egy konferencián a Szená-Torok, a Magyar Országgyűlés képviselőinek énekkara – amelynek ő is tagja volt – létrejöttéről mesélt.

Egy országos presbitériumi ülésre egy szeretetház létrehozásának a szándékával érkezett, és arról próbálta meggyőzni az egyház vezetését, hogy van már önkormányzati támogatás, és az egyház tegye hozzá a hiányzó részt. Az összeg azonban akkor túlon túl nagy volt, ezt az akkori illetékes püspök homlokráncaiból is ki lehetett olvasni... Aztán eltelt néhány év, és hallottam, hogy elkezdődött a Gaudiopolis Békásmegyeri Evangélikus Szeretetház építése. Lászlót nem törte le az első kudarc, lám, újra próbálkozott, és sikerrel járt – gondoltam. Később egy beszélgetés során elmondta, hogy olyan szeretetotthonot akart, mely messze átlag feletti színvonalú, mind az elhelyezés, mind a felkínált közösségi programok tekintetében.

Amikor egyházunkban indult a lelkészakadémia, az egyik kurzust Bartha Istvánnal tartottuk. Valamikor a négynapos együttlét felénél betoppant László is. *Szenvedés és halál a romantikus teológiában* címmel épp én tartottam előadást. Utána odajött hozzám, és felajánlotta, hogy az előadásom megjelenhetne a *Hét Hárs* című gyülekezeti újságban. Mindössze pár órát volt ott, hamar elment. Később megkaptam a *Hét Hárs* tiszteletpéldányát, tele volt színvonalas tanulmánnyal.

Aztán hosszú évekig nem volt találkozásunk. Én Debrecenben éltem, messze Budapesttől. László lelkészkonferenciára, Szélrózsára nem járt, ahol az ember olyan kollégákkal is találkozhatott, akik

* Megjelent az *Evangélikus Portálon*: <https://www.evangelikus.hu/hireink/publicisztika/in-memoriam-donath-laszlo>.

más egyházmegyében, más kerületben szolgálnak. Amikor az Evangélikus Hittudományi Egyetem intézményi lelkésze lettem, egy színházlátogatás alkalmával véletlenül összefutottunk. „A liberalizmus bevonult a teológiára!” – ezzel a felkiáltással üdvözölt, úgy, hogy az egész előcsarnok zengett. Nem volt módom ott és akkor kifejtetni neki, hogy mit gondolok erről.

2023 áprilisában újra találkoztunk, ekkor már egészen más minőségben: a csillaghegyi egyházközségben én mint pályázó, ő mint előd. A bemutatkozásom során különös érdeklődést tanúsított az iránt, hogy 1984-ben szülői tiltás ellenére jelentkeztem az evangélikus teológiára, és hogy szüleim elkötelezett kommunisták voltak. Mint mondta, nem tudott erről. Bár kifejtette, hogy nála nem volt szülői ellenkezés a teológiával szemben, de úgy érezte, szóvá kell tennie, hogy neveltetésünk, hozott értékrendünk között van sok átfedés.

Októbertől a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség parókusa lettem, László pedig igyekezett az új helyzetet elfogadni. Ha maga dönthetett volna, nem ment volna nyugdíjba. Sokaknak elmondta, hogy innen fogják őt a temetőbe vinni. Ő maradt a Gaudiopolis-szeretetház igazgatótanácsának és a Sion Nevelőszülői Hálózat igazgatótanácsának is az elnöke. Emellett a gyülekezet presbitériumának is tagja.

Szolgálati – akár a szeretetházban tartott bibliaóra, akár istentiszteleti alkalom – kicsit hasonlítottak az iskolapadban átéltekhez, ahogy a feleségem megfogalmazta. Nem lehetett előre tudni, hogy kit mikor szólít meg, hogy egy információval kisegítse őt az előadása közben. De emellett a magaskultúra egésze – a klasszikus irodalom, a zene, a történelem és a napi politika – ott keveredett és forrt egybe nála, és lett egy határozott vezérfonallá, mely sokak számára jelentett kapaszkodót, és segítette a világban való eligazodást.

Imádkozta a képzőművészetet. Szenvedélyesen gyűjtötte a műtárgyakat. Nemcsak a gyülekezeti termet, hanem a Gaudiopolis-szeretetházat is értékes műtárgyak, festmények díszítik. Nagy Sándor szobrászművész egész hagyatéka a gyülekezethez került, a kültérre szánt kőszobraitól kezdve a falfaragványaiig.

Ha együtt mentünk valahová, és az autóban kettesben voltunk, hangja halkra, tűnődőre váltott. Azt terveztük, hogy elhívjuk művészettörténész bátyámat, és a Lászlónál lévő információk alapján számba vesszük és kis táblával látjuk el az alkotásokat...

Dietrich Bonhoeffer írja: „Van beteljesült élet, a beteljesületlen tervek ellenére.”

* * *

Donáth Lászlót 1979-ben szentelték lelkésszé. 1981-ig a budapest-kelenföldi, majd a budavári evangélikus gyülekezetben volt segédlelkész, majd Miskolcra került, végül egy-egy évet Ózdon és Sajóközán szolgált helyettes lelkészként. 1984-ben visszatért Miskolcra, 1986–87 között a csepeli és a budahegyvidéki gyülekezetet kisegítő lelkésze volt. 1988-tól a csillaghegyi gyülekezetet kisegítő, majd nyugdíjba vonulásáig parókus lelkészeként szolgált. Donáth László szolgálata idején épült meg a csillaghegyi evangélikus templom és a Gaudiopolis Békásmegyéri Evangélikus Szeretetház.

Donáth László 1994 és 2010 között országgyűlési képviselő volt, oktatott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és a Wesley János Teológiai Főiskolán, valamint számos közéleti és kulturális szervezetben vállalt szerepet. 2024. július 11-én, életének 69. esztendejében hunyt el. (Evangélikus.hu)